

Bartzelonako Institut Maria Espinalek aurreiritziei aurre egiten die artearen eta hitzaren bidez, gure kide Carmen Sanjuán Pertusaren begiradapean.

1. Sarrera eta testuingurua

Batxilergoko 1. mailako ikasleek erabili eta botatzeko zurezko materiala eta ukipen-pantailen bilgarriak zuhaitz bihurtu zituzten: gizarte-inpaktuko instalazio artistiko bat, irainaren normalizazioari eta Komunikazio Ez Bortitzaren (KEB) premiari buruz hausnartzera gonbidatzen duena.

Eztabaida publikoan krispazioak eta deskalifikazioak lekua hartzen dutela dirudien gizarte batean, gela aldaketaren hazia ereiteko gune egokia bihurtzen da. Hala erakutsi zuten Bartzelonako Maria Espinal Institutuko Batxilergoko 1. mailako ikasleek. Ekintza pedagogiko eta artistiko indartsua egin zuten "Crítica social: Stop al árbol de la ignominia" izenburupean.

Autoezagutza, kritika soziala eta Komunikazio Ez Bortitzaren printzipioetan oinarrituta, jarduera aurreiritzien gaineko kontzientzia sortzea eta konkordia-taldeak sortzea izan da helburu nagusia. Hori lortzeko, gazteek askotan sistematikoki jartzen diren etiketa ikusezinak — edo "sambenitoak" — ikusarazi dituzte, pertsonen potentziala mugatuz eta bizikidetzatza hondatuz.

2. Proposamenaren helburuak

- **Komunikazio Ez Bortitza sustatzea (KEB):** aurreiritzien eraginari buruzko kontzientzia sortzea eta elkarrekiko adostasun- eta errespetu-taldeak sortzea.
- **Etiketa sozialak ikusaraztea:** sistematikoki jartzen diren "sambenitoak" edo etiketa ikusezinak azalratzea, pertsonen potentziala mugatuz eta bizikidetzatza hondatuz.
- **Espiritu kritikoa eta ongizatea sustatzea:** Herritartasun globala, begirada inklusiboa, autoestimua eta giza eskubideen defentsarako funtsezko gaitasunak garatzea.
- **Lan kooperatiboa eta jasangarritasuna bultzatzea:** adierazpen plastikoa, diseinu teknologikoa eta materialen birziklapena batzea.

3. Metodologia eta Garapena: Eztabaidatik ekintza eraldatzailerara

Proiektua Diseinua, Hizkuntzak, Gizarte Zientziak eta Tutoretza arloak lotzen dituen prozesu kooperatibo eta zeharkako gisa diseinatu da, hiru saio nagusitan banatuta:

- **1. eta 2. saioak: Diseinua eta egitura (Diseinu Arloa)**

- Alegiazko zuhaitz baten egituraren eraikuntza, soil-soilik hondakinezko materiala erabiliz (zura eta ukimen-pantailen bilgarriak).
- Proiektuaren sinbologia sortzea: etiketen oinarriaren diseinua (hutsak eta ilustratuak), software libre bektorialaren bidez.

● 3. saioa: irain instituzionalizatua desarmatzea eta eztabaidatzea (Batxilergoko talde guztien tutoretzarekin lankidetzan).

- Eztabaida gogoetatsua, "Iraina eztabaida publikorako modu gisa erabiltzea" izenburupean. Dinamika txikitik handira (talde txikietatik talde handira), demagogia eta hitzezko eraso egungo kulturen nola normalizatu diren aztertzeko, pentsamendu automatikoak iruzkin suntsitzaileekin lotuz.
- Landa-lana eta eguneroko errealitateak agerian uzten dituzten irainak hustea. Irainen lehen sailkapena 5 ardatz nagusitan egin zen: sexu-identitatea, dibertsitate funtzionala, kulturartekotasuna, genero-estereotipoak eta egoera sozioekonomikoa. Ikusgarritasun-ekintza handia izan zen hitzak diseinatutako etiketetan islatzea, formatu handiko tipografiak erabiliz urrutiko ikus-inpaktua bermatzeko.

4. Emaitzak eta Inpaktua

Emaitza bikoitza izan zen:

- **Artistikoa:** "Bidegabekeriaren zuhaitz" itzel eta koloretsua, non orriak iraintzen duten hitzak modu zirrargarrian erakusten dituzten etiketak diren.
- **Eragin komunitarioa:** ekintzak hezkuntza-komunitatearen zuntza ukitu du, institutuko espazio fisikoa hitzezko indarkeriari buruzko hausnarketa aktibo puntua bihurtuz.

5. Ondorioak

Institut Maria Espinalen esperientziak erakusten du artea eta hezkuntza kritikoa direla tresna pedagogiko onenak:

- Aurreiritziak nerabegarotik desmuntatzeko.
- Eztabaida teorikotik benetako ekintza eraldatzailerara igarotzeko.
- Gizarte enpatikoagoa, kohesionatuagoa eta inklusiboagoa eraikitzeko, kudeaketa emozionalaren eta giza eskubideen errespetuaren bidez.